

OBSZARY REALIZACJI PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

W myśl zainicjowanego w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* podejścia projektowego, w celu operacjonalizacji zapisów SRWŚ 2030+, niniejszy załącznik wskazuje planowane przedsięwzięcia strategiczne, jak również spójne tematycznie obszary realizacji projektów.

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, w dniu 1 października 2019 roku Zarząd Województwa Świętokrzyskiego zaprosił podmioty z terenu województwa do zgłaszania propozycji projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju regionu. Celem tego działania była identyfikacja oczekiwań i potrzeb występujących w województwie oraz zaprogramowanie w Strategii odpowiednich mechanizmów interwencji publicznej. Poproszono o zgłaszanie przedsięwzięć o wymiarze ponadlokalnym, czyli takich, które swoim zasięgiem wykraczają poza granice poszczególnych gmin/powiatów oraz projektów o charakterze partnerskim – angażujących szerokie grono interesariuszy, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego. Nabór cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem – wpłynęło prawie 350 propozycji projektów. Zostały one pogrupowane i przeanalizowane, a następnie na ich podstawie wskazano spójne tematycznie obszary projektów oraz przedsięwzięcia strategiczne kluczowe do realizacji w najbliższym dziesięcioleciu.

Zawarta w niniejszym załączniku lista obszarów i przedsięwzięć strategicznych ma charakter otwarty, co oznacza, że jej zakres może być uzupełniany o dodatkowe projekty, planowane do realizacji w okresie obowiązywania Strategii, a których identyfikacja na etapie prac nad Strategią była niemożliwa. Przewiduje się, że przedsięwzięcia strategiczne zostaną również uszczegółowione w opracowanym oraz przyjętym przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego **Planie zarządzania SRWŚ 2030+**.

PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE W RAMACH CELU 1. - INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE

Świętokrzyskie na rzecz konkurencyjnej i innowacyjnej krajowej gospodarki: rozwój Świętokrzyskiego Kampusu Laboratoryjnego Głównego Urzędu Miar w oparciu o zaplecze B+R oraz centra kompetencyjne dla kluczowych i perspektywicznych gałęzi polskiego przemysłu

Planuje się, że do roku 2023 w Świętokrzyskim Kampusie Laboratoryjnym Głównego Urzędu Miar (ŚKLGUM) w Kielcach powstaną zaawansowane technologicznie stanowiska pomiarowe w kluczowych dziedzinach metrologicznych. Podstawowym zadaniem tych laboratoriów będzie zagwarantowanie utrzymania i rozwój wzorców pomiarowych o najlepszych parametrach metrologicznych, charakteryzujących się najwyższą możliwą do osiągnięcia dokładnością odtwarzania jednostek miar. Laboratoria będą skonstruowane i wyposażone według kluczowych dziedzin metrologicznych i każde z nich będzie świadczyło usługi na rzecz różnych branż przemysłu.

Drugim etapem – równie, a może bardziej istotnym z perspektywy szybszego unowocześnienia krajowego przemysłu będzie stworzenie w kolejnych latach w ramach ŚKLGUM centrów kompetencyjnych. W odróżnieniu od laboratoriów, centra kompetencyjne będą funkcjonowały w ujęciu branżowym i będą wspomagały swoim zapleczem badawczo – rozwojowym i osobowym poszczególne branże technologiczne / gałęzie przemysłu. Ze względu na kluczowe znaczenie projektu dla polskiej gospodarki wskazanie branż technologicznych / gałęzi przemysłu, dla których w ramach ŚKLGUM rozbudowane zostanie zaplecze naukowo – badawcze i stworzone zostaną centra kompetencyjne powinno nastąpić na szczeblu centralnym.

Zakładanym efektem planowanego projektu jest stworzenie unikalnego w skali kraju ekosystemu innowacji dla wybranych kluczowych gałęzi polskiego przemysłu, który umożliwi powstawanie nowych i dalszy rozwój wysokotechnologicznych przedsiębiorstw.

B+R i nauka na rzecz świętokrzyskiej gospodarki

W czasach gospodarki opartej na wiedzy, niepokojący jest słaby poziom innowacyjności regionalnej gospodarki. Od lat w województwie utrzymują się niskie wskaźniki innowacyjności, m.in. małe nakłady B+R na działalność innowacyjną wszystkich sektorów oraz niewielka liczba patentów i wzorów użytkowych. Oznacza to konieczność wsparcia potencjału świętokrzyskiej nauki i gospodarki. Samorząd Województwa pragnie stworzyć warunki do prowadzenia działań na rzecz wzmacniania współpracy sektora nauki i biznesu, w tym realizacji projektów przez świętokrzyskie uczelnie wyższe: Politechnikę Świętokrzyską i Uniwersytet Jana Kochanowskiego. Realizowane będą między innymi przedsięwzięcia mające na celu rozwój infrastruktury badawczej, wsparcie prac B+R, ich wdrażania i komercjalizacji, a także projekty wprowadzające innowacyjne technologie w medycynie.

W ramach tego obszaru wyróżnić należy projekt:

✚ **„Centrum Badań i Doposażenia Bezzałogowych Obiektów Ruchomych”**. Na bazie potencjału naukowo-badawczego i laboratoryjnego Politechniki Świętokrzyskiej, a w szczególności Katedry Techniki Komputerowych i Uzbrojenia Wydziału Mechatroniki i Budowy Maszyn, planowane jest utworzenie Centrum Badań i Doposażenia Bezzałogowych Obiektów Ruchomych (CBiDBOR), które stanowić będzie zaplecze badawcze głównie dla firm zbrojeniowych PGZ, Zakładów Metalowych „MESKO” w Skarżysku-Kamiennej, Zakładów Mechanicznych Tarnów, „DEZAMET” w Nowej Dębie czy też Huty w Stalowej Woli. Obszar działalności Centrum będzie obejmował prowadzenie badań teoretycznych, symulacyjnych i eksperymentalnych (w tym budowę demonstratorów technologii) nad uzbrojeniem następujących bezzałogowych obiektów ruchomych (BOR): obiektów latających (UAV, głównie drony bojowe), lądowych (łazików) i nawodnych. W zakresie badań perspektywicznych przewidywane są opracowania i badania układów sterowania i naprowadzania dla polskiego przemysłu zbrojeniowego.

Innym istotnym projektem w tym obszarze jest przedsięwzięcie:

✚ **Budowa Centrum Naukowo - Badawczego Świętokrzyskiego Centrum Onkologii w Kielcach**, które pozwoli zogniskować potencjał specjalistów z wielu dziedzin w tym: biologii, medycyny, chemii, fizyki, biotechnologii i bioinżynierii na pracach badawczych nad nowotworami. Pozytywem tej inicjatywy będzie także wytworzenie własnego know-how będącego katalizatorem dla powstania regionalnego sektora biotechnologicznego.

Edukacja dla gospodarki

Dużym wyzwaniem stojącym przed świętokrzyską edukacją w najbliższym dziesięcioleciu jest niewątpliwie zdynamizowanie rozwoju systemu kształcenia w regionie oraz podejmowanie szeregu działań służących realizacji tego celu. Konieczna jest poprawa zdolności systemu edukacji do formowania kompetencji kluczowych wśród wychowanków i uczniów, na każdym etapie wychowania i edukacji, począwszy od żłobka i przedszkola. Szczególny nacisk należy położyć na kompetencje językowe, cyfrowe i matematyczno-przyrodnicze. W tym kontekście jednym z najważniejszych elementów byłoby opracowanie i wdrożenie w regionie systemu edukacji dwujęzycznej od najmłodszych lat. Niezbędne jest również wzmocnienie doradztwa edukacyjno-zawodowego, mającego na celu dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy. Koniecznym powinno być

dostosowanie edukacji do indywidualnych potrzeb uczniów: zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego na każdym etapie edukacji, różnorodna oferta zajęć dodatkowych, skierowana zarówno dla uczniów zdolnych, jak i tych mających trudności w nauce, likwidowanie barier i zwiększanie dostępności do systemu edukacji dla osób wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy oraz z rodzin w trudnej sytuacji materialnej. Niezwykle istotne jest też wspieranie uczniów zdolnych poprzez realizację różnego rodzaju programów, w tym stypendialnych, a także wzmocnienie szkół pod względem infrastruktury TIK (doposażenie w sprzęt komputerowy), jak również wzmocnienie systemu doskonalenia kwalifikacji i kompetencji nauczycieli, w tym m.in. kompetencji cyfrowych.

Rozwój świętokrzyskiej przedsiębiorczości

Samorząd województwa, stawiając za cel rozwój gospodarczy regionu, będzie tworzył warunki do rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności świętokrzyskich przedsiębiorstw poprzez przygotowanie odpowiednich mechanizmów i narzędzi.

✚ Jednym z przedsięwzięć strategicznych będzie utworzenie **Regionalnego Funduszu Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego**, którego celem będzie budowa trwałego mechanizmu finansowania przedsięwzięć rozwojowych wykorzystującego środki funduszy pożyczkowych i poręczeniowych. Zgodnie z założeniami, w początkowym okresie Fundusz będzie realizował 4-5 prostych instrumentów wsparcia, takich jak pożyczka inwestycyjna lub inwestycyjno-obrotowa, pożyczka regionalna związana z realizacją lub ubieganiem się o zamówienie publiczne, pożyczka eksportowa czy linia pożyczkowa na zapewnienie wkładu własnego beneficjentów do konkursów w ramach nowych programów operacyjnych skierowanych do MŚP i innych podmiotów, pożyczka klimatyczna, pożyczka rewitalizacyjna. W dłuższej perspektywie oferta funduszu zostanie rozszerzona o możliwości wejść kapitałowych, pożyczki dla wspólnot mieszkaniowych, organizacji pozarządowych i samorządów i inne bardziej skomplikowane instrumenty finansowe.

Samorząd województwa za kluczowe uznaje konieczność budowy przewag konkurencyjnych świętokrzyskich firm. Szczególnie istotną rolę w tym zakresie odgrywają instytucje wspierające innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw: parki naukowo-technologiczne, centra transferu technologii oraz inkubatory technologiczne. W ramach tego obszaru realizowane będą projekty mające na celu rozwój usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ukierunkowanych na wsparcie przedsiębiorstw typu start-up, wprowadzających na rynek nowe produkty lub usługi.

Korzystne warunki dla inwestycji

Jednym z elementów warunkujących rozwój gospodarczy regionu jest kształtowanie korzystnych warunków do rozwoju inwestycji, w tym poprawa dostępności terenów pod nowe przedsięwzięcia. Samorządy od lat podejmują działania na rzecz rozwoju takich obszarów, lecz właściwe przygotowanie oferty w dużym stopniu uzależnione jest od środków finansowych, które mogą być przeznaczone na uzbrojenie terenów w infrastrukturę. Problemem występującym w województwie świętokrzyskim jest również brak dużych terenów inwestycyjnych o uregulowanej własności. Konieczne są zatem działania w celu pozyskiwania i scalania gruntów oraz podnoszenia poziomu uzbrojenia terenów.

✚ Przykładem terenu o wysokim potencjale inwestycyjnym są niewątpliwie tereny w Obicach planowane pod budowę Regionalnego Portu Lotniczego Kielce o powierzchni 600 ha. Ich

jedynym właścicielem jest Gmina Kielce, a odpowiednie przygotowanie tego obszaru może stworzyć unikalny w skali projekt rozwojowy. Teren położony jest przy drodze wojewódzkiej nr 766 oraz krajowej nr 73 (DK73), około 25 km na południe od miasta Kielce w kierunku miejscowości Busko-Zdrój. Obszar może zostać przekształcony w teren inwestycyjny, który wyposażony zostanie we wszystkie instalacje (sieci), sanitarne (wodociąg, kanalizacja sanitarna i deszczowa) oraz elektryczne i teletechniczne. W ten sposób mogłaby powstać pełna infrastruktura, konieczna do lokacji przedsiębiorców na danym terenie.

Potencjał turystyczny regionu

Cenne przyrodniczo obszary regionu, bogate dziedzictwo kulturowe oraz unikalne walory uzdrowiskowe tworzą wysoki potencjał turystyczny Świętokrzyskiego. Samorząd Województwa będzie wspierał działania ukierunkowane na dalszy rozwój tego sektora.

W obszarze turystyki zdrowotnej szczególne znaczenie mają dwie miejscowości o statusie uzdrowiska: Busko-Zdrój oraz Solec-Zdrój. Najważniejszymi zidentyfikowanymi na tym etapie przedsięwzięciami są projekty w zakresie rozbudowy infrastruktury i rozwoju Uzdrowiska Busko-Zdrój, które planuje m.in. budowę szpitala rehabilitacji ortopedycznej oraz zespołu basenów leczniczych, a także utworzenie uzdrowiskowego ośrodka badawczo – rozwojowego. Potencjał uzdrowiskowy może zostać wzmocniony w kolejnych latach poprzez budowę w okolicach Kazimierzy Wielkiej, która wraz z trzema sołectwami uzyskała w 2019 r. status obszaru ochrony uzdrowiskowej, kompleksu Kazimierskie Wody Termalne i Lecznicze.

Do gmin o statusie uzdrowiska pragnie dołączyć Pińczów oraz Czarniecka Góra, które od lat prowadzą działania w tym kierunku. Gmina Pińczów przeprowadziła szereg badań oceniających stan środowiska i walory przyrodnicze, które potwierdziły korzystne warunki występujące na tym terenie. W kolejnych latach gmina planuje uzbrojenie terenu pod budowę infrastruktury wypoczynkowo-uzdrowiskowej, utworzenie zespołu parkowego, budowę pijalni wód, tężni oraz zaplecza rekreacyjnego. Gmina Stąporków, na terenie której zlokalizowana jest Czarniecka Góra, wykonała badania torfowisk, które potwierdziły możliwość wykorzystania ich w leczeniu i rehabilitacji oraz planuje zlecić badania klimatu i złóż torfu. W przyszłości ma zamiar starać się o status uzdrowiska w oparciu o Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze jeśli udałoby się je przekształcić w zakład lecznictwa uzdrowiskowego lub będzie starać się o utworzenie strefy uzdrowiskowej.

Szczególne znaczenie dla rozwoju województwa ma działalność targowa i eventowa. Targi Kielce to drugi w Polsce ośrodek targowy z nowoczesnym centrum kongresowym i wystawienniczym. Samorząd Województwa będzie wspierał działania na rzecz dalszego rozwoju tej branży.

Potencjał turystyczny regionu będzie również wzmocniany przez rozbudowę i modernizację infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz intensyfikację cyfryzacji oferty turystycznej i baz danych turystycznej informacji geoprzestrzennych.

W ramach tego obszaru można wyróżnić następujące przedsięwzięcia:

- + **„Utworzenie szlaku turystycznego NIDA”**, którego celem jest zapoznanie turystów z historią Ponięcia poprzez ukazanie najważniejszych zabytków historycznych oraz najciekawszych miejsc przyrodniczych. Trasa będzie obejmować tereny leżące wzdłuż Nidy – od Mniszka (Biała Nida), Bocheńca - aż do ujścia Nidy do Wisły w Nowym Korczynie. W realizację projektu będą zaangażowane gminy: Małogoszcz, Chęciny, Sobków, Jędrzejów, Kije, Imielno, Pińczów, Michałów, Złota, Wiślica, Nowy Korczyn. Długość szlaku wynosi około 100 km. Zakładane efekty

projektu to między innymi rozwój gospodarczy obszaru, na którym utworzony będzie szlak turystyczny. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi gminom prowadzenie działalności turystycznej związanej z zasobami naturalnymi, zachowaniem dziedzictwa kulturowego, wzrost aktywności obiektów turystycznych, wpłynie na ożywienie gospodarcze tego obszaru.

- ✚ **„Budowa i wyposażenie Centrum Edukacji Przyrodniczej Świętokrzyskiego Parku Narodowego”** w Nowej Słupi. Planowany obiekt ma być nowoczesnym ośrodkiem odgrywającym kluczową rolę w edukacji ekologicznej oraz zapewnieniu najważniejszych potrzeb turystycznych zwiedzających Góry Świętokrzyskie i Świętokrzyski Park Narodowy. Centrum Edukacji wraz z wystawą stałą stanowić będzie pewnego rodzaju wprowadzenie na teren Świętokrzyskiego Parku Narodowego, będzie przygotowywać i zachęcać do odwiedzenia Parku.

PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE W RAMACH CELU 2. - PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION

Świętokrzyskie zasoby wody

Biorąc pod uwagę negatywne skutki zmian klimatycznych, coraz częstsze występowanie zjawiska suszy oraz niską zasobność wody w regionie świętokrzyskim, niezbędne są działania mające na celu podniesienie poziomu retencji wód w regionie.

W obszarze tym kluczowe będą następujące inwestycje planowane do realizacji przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie:

- ✚ **Zrównoważony rozwój gospodarczy zlewni rzeki Nidy w związku z obszarami Natura 2000 – etap I**, którego celem jest zwiększenie naturalnej retencji zlewniowej i dolinowej rzeki Nidy, poprawa zakłóconych stosunków wodnych, uzyskanie i zachowanie dobrego stanu ekologicznego wód ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i innych form ochrony przyrody.
- ✚ **Budowa zbiornika wodnego Wierna Rzeka na rzece Łososinie na terenie gmin Łopuszno, Piekoszów i Strawczyn**, którego głównymi funkcjami będą przede wszystkim: retencja, ochrona przed skutkami suszy i występowaniem niedoborów wody oraz ochrona przeciwpowodziowa, poprzez zapewnienie stałej rezerwy powodziowej, spłaszczeniu fali oraz zabezpieczeniu terenów położonych w dolnym biegu rzeki przed zalaniem.
- ✚ **Zabezpieczenie przeciwpowodziowe m. Ostrowiec Świętokrzyski gm. Ostrowiec Świętokrzyski oraz gm. Bodzechów w oparciu o regulację rzeki Modły, z wykorzystaniem istniejącego zbiornika w Częstocicach jako polderu zalewowego do redukcji fali powodziowej**, którego celem jest stworzenie systemu retencji wód z siecią zbiorników z rezerwą powodziową.
- ✚ **Modernizacja i ochrona przed powodzią węzła nowokorczyńskiego**, którego celem jest ochrona terenów objętych projektem przed wodami cofkowymi z Wisły, poprawa warunków gruntowo – wodnych oraz estetyki i funkcjonalności, zmiana sposobu użytkowania terenów, wzrost aktywności gospodarczej przyległego terenu.
- ✚ **Zabezpieczenie przeciwpowodziowe w zlewni Nidzicy**, które ma na celu ochronę ludności i mienia przed powodzią, a także poprawę warunków gruntowo – wodnych, zmianę sposobu użytkowania terenów, poprawę estetyki i funkcjonalności, wzrost aktywności gospodarczej przyległego terenu.

Ponadto:

✚ **Budowa zbiornika wodnego Bzin** na rzece Kamienna w Skarżysku – Kamiennej, którego głównymi funkcjami będą przede wszystkim: retencja, ochrona przed skutkami suszy i występowaniem niedoborów wody oraz ochrona przeciwpowodziowa, poprzez zapewnienie stałej rezerwy powodziowej, spłaszczenia fali oraz zabezpieczenia terenów położonych w dolnym biegu rzeki przed zalaniem. Obok spełniania powyższych funkcji, zalew będzie również przestrzenią rekreacyjną, co znacznie zwiększy atrakcyjność północnej części województwa świętokrzyskiego pod kątem turystyki.

Samorząd Województwa za istotne uznaje również podejmowanie działań ukierunkowanych na zwiększenie naturalnej retencji i powtórnego wykorzystania wód poprzez stosowanie odpowiednich rozwiązań, a także wspieranie lokalnych inicjatyw w zakresie małej retencji.

Rozwój świętokrzyskich tras rowerowych

W ramach celu 2. Samorząd Województwa będzie promował rozwiązania infrastrukturalne ukierunkowane na promocję transportu niskoemisyjnego. Kluczowe przedsięwzięcie w tym obszarze będzie dotyczyło rozwoju tras rowerowych w regionie świętokrzyskim, które uzupełnią istniejącą infrastrukturę w tym zakresie. Priorytetowe trasy do realizacji to: Eurovelo 11, Wiśłana Trasa Rowerowa, oraz trasy regionalne przede wszystkim na Ponidziu i w Górach Świętokrzyskich.

Budowa regionalnych tras rowerowych na obszarach województwa świętokrzyskiego najbardziej atrakcyjnych turystycznie to element służący poprawie bezpieczeństwa zarówno mieszkańców, jak i turystów korzystających z tego środka transportu. Budowa wysokiej jakości tras, odseparowanych od dróg publicznych to również odpowiedź na rosnące zainteresowanie mobilnością rowerową mieszkańców i turystów, poprawa dostępności rowerowej regionu, zwiększenie popularności i ilości osób korzystających z niskoemisyjnych środków transportu, ochrona środowiska oraz propagowanie zdrowego, aktywnego stylu życia. To także niezwykle istotny element pobudzający przedsiębiorczość lokalną związaną z usługami skierowanymi do rowerzystów np. rozwój obiektów noclegowych w tym agroturystyki, obiektów gastronomicznych, wypożyczalni i serwisów rowerowych oraz element podnoszący jakość życia społeczeństwa.

Czysta Energia dla Świętokrzyskiego

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, stawiając za cel rozwój regionu w kierunku przyjaznego i bezpiecznego dla środowiska miejsca do życia, będzie wspierał i promował inwestycje w zakresie modernizacji lub budowy źródeł wykorzystujących energię odnawialną. Analizując zgłoszone propozycje projektów strategicznych, dostrzec można ogromne zainteresowanie świętokrzyskich samorządów inwestycjami w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, montażu pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych, a także budowy farm fotowoltaicznych. Wspierane będą przedsięwzięcia mające na celu wzrost wytwarzania i użycia energii odnawialnej, a także działania ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej. Samorząd Województwa będzie również promował tworzenie partnerstw (w tym klastrów energii) na rzecz rozwoju innowacyjnych rozwiązań energetycznych.

Świętokrzyska gospodarka odpadami

Jakość środowiska naturalnego, który stanowi kluczowy kapitał regionu, w dużym stopniu zależy od gospodarki odpadami i obiegu surowców w gospodarce. Pomimo systematycznej poprawy w zakresie gospodarowania odpadami, nadal niezbędne są działania na rzecz podniesienia jego efektywności. Samorząd Województwa będzie wspierał inwestycje dotyczące budowy lub modernizacji systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, wdrażania nowoczesnych rozwiązań w celu unieszkodliwiania odpadów oraz likwidacji nielegalnych składowisk. Konieczne jest również promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym w szczególności projektowanie niskoodpadowych technologii produkcji oraz wdrażanie efektywnych ekonomicznie technologii odzysku.

Regionalna infrastruktura na rzecz oczyszczania ścieków komunalnych

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki komunalne i przemysłowe z terenów rolniczych oraz ścieki z gospodarstw domowych, które nie są podłączone do sieci kanalizacyjnej. Region świętokrzyski charakteryzuje wyjątkowo niski odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków (w 2018 r. z oczyszczalni korzystało zaledwie 64% ludności – przedostatnie miejsce w kraju). Samorząd Województwa widzi konieczność podjęcia szerokich działań na rzecz modernizacji i rozwoju regionalnej infrastruktury kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków. Jednocześnie, biorąc pod uwagę sytuację demograficzną oraz wysoką wartość tego typu inwestycji, na terenach, gdzie budowa sieci jest ekonomicznie nieopłacalna, promowane będzie zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych w procesie oczyszczania ścieków.

PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE W RAMACH CELU 3. - WSPÓLNOTA I PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych oraz nierównościami terytorialnym to wyzwanie, które podejmuje Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, stawiając sobie za cel stworzenie wspólnej przestrzeni dla wszystkich mieszkańców regionu. Oznacza to przede wszystkim podjęcie takich działań, które spowodują zatrzymanie niekorzystnych trendów, a szczególnie emigracji młodego pokolenia. Z uwagi na skalę prognozowanego spadku populacji regionalnej, ma to zasadnicze znaczenie dla województwa świętokrzyskiego. Działania związane z osiedlaniem się nowych mieszkańców w województwie powinny wiązać się z poprawą jakości usług publicznych, w tym usług z zakresu edukacji i kultury, zdrowia i polityki społecznej, kultury fizycznej i rekreacji oraz zagospodarowania czasu wolnego.

Świętokrzyskie dla edukacji

W Świętokrzyskim istnieje potencjał bazy edukacyjnej umożliwiający kształcenie na wszystkich poziomach, w tym zawodowym i technicznym. Wciąż jednak dużym problemem jest niedostosowanie infrastruktury, zwłaszcza w szkołach zawodowych, do potrzeb zmieniającego się i wymagającego rynku pracy. Dostęp do nowoczesnych maszyn i technologii w procesie kształcenia zawodowego Samorząd Województwa uznaje za jeden ze strategicznych elementów.

Kształcenie i wychowanie społeczności lokalnej z województwa świętokrzyskiego w duchu poszanowania środowiska przyrodniczego i kulturowego jest jednym z bardziej istotnych działań dla ochrony i zachowania naszych regionalnych zasobów dla przyszłych pokoleń. Ważnym elementem tego

segmentu edukacji jest również promocja postaw obywatelskich i patriotycznych wynikających ze specyfiki historycznej i doświadczeń dziejowych naszego regionu. Elementy te powinny znaleźć się w działaniach edukacyjnych szkół i organizacji pozarządowych.

Poprzez poznawanie dziedzictwa kulturowego województwa świętokrzyskiego rozwijane będą kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej w szczególności wśród najmłodszych pokoleń mieszkańców regionu. Otwarta edukacja środowiskowa umożliwi uczenie się w terenie, poprzez obserwacje, eksperymenty i twórcze działania. Cenną wartością otwartej edukacji środowiskowej jest współpraca pomiędzy wieloma różnymi instytucjami działającymi na rzecz edukacji ekologicznej, środowiskowej, obywatelskiej przy współpracy wielu interesariuszy z branży turystycznej.

Kolejnym obszarem wymagającym niewątpliwie interwencji jest infrastruktura informatyczna w szkołach. W celu polepszenia jakości edukacji należy wzmocnić szkoły zarówno pod względem infrastrukturalnym (doposażenie w sprzęt informatyczny), jak i dostępności do usług edukacyjnych oferujących możliwość kształcenia na odległość.

Konieczna jest poprawa zdolności systemu edukacji do formowania kompetencji kluczowych wśród wychowanków i uczniów, na każdym etapie wychowania i edukacji, począwszy od żłobka i przedszkola. Szczególny nacisk należy położyć na kompetencje językowe, cyfrowe i matematyczno-przyrodnicze. W tym kontekście jednym z najważniejszych elementów byłoby opracowanie i wdrożenie w regionie systemu edukacji dwujęzycznej od najmłodszych lat.

W ramach tego obszaru wyróżnić należy następujące przedsięwzięcia:

1. Świętokrzyski program stypendialny dla uczniów liceów ogólnokształcących,
2. Świętokrzyski program stypendialny dla uczniów szkół zawodowych,
3. Dwujęzyczne świętokrzyskie – program Talenty Świętokrzyskie - Świętokrzyski Program Wspierania Edukacji Wybitnie Uzdolnionych Uczniów i Studentów,
4. Edukacja regionalna – wzmocnienie tożsamości regionalnej mieszkańców województwa świętokrzyskiego.

Zdrowe Świętokrzyskie

Samorząd województwa dostrzega potrzebę wsparcia przedsięwzięć, które w kompleksowy i skoordynowany sposób wpłyną na poprawę dostępu do usług zdrowotnych, opiekuńczych profilaktycznych.

Wśród inwestycji w ramach tego obszaru można wyróżnić:

- ✚ **Regionalne Centrum Rehabilitacji dla Osób z Niepełnosprawnością**, które będzie specjalizowało się w innowacyjnych metodach rehabilitacji osób z uszkodzonym rdzeniem kręgowym. Ośrodek będzie jedynym miejscem, w którym osoby po urazach kręgosłupa znajdą szybką i kompleksową opiekę lekarską, rehabilitacyjną oraz psychologiczną.

Świętokrzyska ekonomia społeczna

Ekonomia społeczna odgrywa kluczową rolę w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu poprzez tworzenie miejsc pracy oraz prowadzenie działań reintegracyjnych wobec najbardziej wykluczonych mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Założeniem realizowanego od kilku lat przedsięwzięcia jest konsekwentny rozwój sektora ekonomii społecznej oraz budowanie współpracy międzysektorowej z udziałem różnych środowisk, w tym: Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, instytucji pomocy i integracji społecznej, administracji publicznej, przedsiębiorców i środowiska naukowego.

Kulturalne Świętokrzyskie

Szeroka oferta i dostęp do infrastruktury kultury, wzmacniają poczucie wspólnoty lokalnej oraz zachęcają do osiedlenia się, a tym samym ograniczają zjawisko depopulacji. Samorząd Województwa widzi potrzebę rozwoju infrastruktury sprzyjającej rozwojowi społecznemu, co z kolei zwiększyłoby atrakcyjność lokalizacyjną działalności firm rozwiniętych technologicznie, a tym samym wpłynęłoby korzystnie na rozwój regionalnej gospodarki. Ponadto wzmocnienie potencjału kulturowego województwa zwiększy udział mieszkańców w ofercie dotyczącej spędzania czasu wolnego. W szczególności dotyczy to organizacji czasu wolnego młodych osób ze szczególnym uwzględnieniem aktywności kulturalnej, społecznej, artystycznej i sportowej. W związku z tym zasadnym byłoby stworzenie kalendarza wydarzeń oraz organizacja ponadregionalnych, cyklicznych imprez i eventów propagujących dziedzictwo naturalne i kulturowe. Działania te są ściśle powiązane ze zwiększeniem dostępności do infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej dlatego też Samorząd Województwa uznał za istotne uwzględnienie tego aspektu w planach strategicznych.

Świętokrzyskie aktywne i zdrowe

Poprawa stanu zdrowia społeczności jest wyzwaniem, które stoi przed każdym regionem. Aktywność fizyczna pozytywnie wpływa na zdrowie, stwarza warunki do budowy kapitału społecznego i jest potencjałem do kształtowania postaw prospołecznych i prozdrowotnych.

Samorząd Województwa widzi potrzebę podjęcia szerokich działań polegających na zwiększeniu uczestnictwa mieszkańców w różnych formach aktywności ruchowej, współzawodnictwa sportowego oraz akcjach profilaktycznych i szkoleniowych, które będą wspierać rozwój fizyczny i emocjonalny. Potencjał społeczny sportu może być wykorzystywany w procesach integracji, resocjalizacji oraz oddziaływania na grupy zagrożone wykluczeniem. Poprzez rozwój infrastruktury użyteczności publicznej, realizację projektów z nią związanych, zwiększone zostaną możliwości upowszechniania aktywności fizycznej oraz promocja zdrowego i aktywnego stylu życia. Dostęp do atrakcyjnej oferty spędzenia wolnego czasu poprzez wydarzenia sportowe, które popularyzują aktywność ruchową oraz oddolna aktywizacja społeczeństwa będzie pozytywnie wpływać na poziom życia mieszkańców regionu. System finansowego wsparcia będzie nieodzownym narzędziem pomagającym zarówno wyrównywać szanse młodych ludzi oraz promować najlepszych sportowców. Tworzenie przyjaznego środowiska oraz kształtowanie nawyków systematyczności zoptymalizuje proces profesjonalizacji kadry sportowej.

Świętokrzyskie dla młodzieży

Rozwój społeczny i gospodarczy regionu w dużym stopniu zależy od aktywności społecznej młodych ludzi, która daje szansę nabycia i rozwinięcia wielu umiejętności, w szczególności współpracy w grupie, kreatywności, przedsiębiorczości oraz odpowiedzialności za lokalną wspólnotę. Samorząd województwa świętokrzyskiego będzie wspierał działania stwarzające młodym ludziom możliwości rozwoju poprzez realizowanie projektów ukierunkowanych na wzmacnianie ich kompetencji, postaw liderkich i zdobywanie nowych doświadczeń. Konieczne jest budowanie wśród świętokrzyskiej młodzieży poczucia przynależności i identyfikacji z regionem poprzez wsparcie inicjatyw podejmowanych przez nich w ramach organizacji pozarządowych. Dzięki temu będą oni bardziej utożsamiać się z terenem, na którym działają, a w konsekwencji pozostaną w swojej małej ojczyźnie.

Od 2018 r. działa Młodzieżowy Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Gremium to ma charakter inicjatywny, wnioskodawczy i konsultacyjno-doradczy dla organów Samorządu Województwa Świętokrzyskiego. Młodzieżowi radni (przedstawiciele młodzieżowych rad, samorządów uczniowskich i studenckich oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz młodzieży) zwracają uwagę na konieczność podjęcia działań na rzecz zwiększenia społecznego zaangażowania młodzieży w naszym regionie. W tym celu niezbędne jest przygotowanie dokumentu o charakterze programowym, będącym aktualizacją opracowania „Świętokrzyskie dla młodych. Kierunki wspierania aktywności społecznej młodzieży województwa świętokrzyskiego na lata 2017-2020”. Rozwijane powinny być dotychczas realizowane programy dedykowane młodym ludziom, takie jak: „Mania Działania”, Świętokrzyski Program Rozwoju Liderów „Liderzy dla młodzieży”, które przyczyniają się do wzrostu aktywności młodzieży w społecznościach lokalnych, motywują do działania, pomagają rozwiązywać codzienne problemy, z jakimi borykają się grupy młodzieżowe. Młodzi radni zwracają również uwagę na konieczność wspierania i promowania działalności młodzieżowych rad miast i gmin działających w regionie świętokrzyskim poprzez kontynuację organizacji cyklicznych konferencji skierowanych do przedstawicieli młodzieżowych rad i ich opiekunów. Młodzieżowy Sejmik widzi również potrzebę promocji przedsiębiorczości wśród młodych ludzi, wsparcie i doradztwo w działaniach związanych z założeniem firmy.

Aby sprostać tak zidentyfikowanym potrzebom, konieczne jest zapewnienie koordynacji działań poprzez powołanie przy Przewodniczącym Sejmiku Rzecznika Młodzieży Województwa Świętokrzyskiego. Do jego najważniejszych zadań będzie należało:

- inicjowanie i wspieranie tworzenia systemowych rozwiązań na poziomie regionu służących zwiększeniu aktywności społecznej młodzieży,
- merytoryczne wsparcie działalności Młodzieżowego Sejmiku,
- promocja pozytywnych przykładów aktywności młodzieży w regionie (m.in. organizacja wspólnie z Młodzieżowym Sejmikiem konkursu mającego na celu uhonorowanie osób, które pomimo młodego wieku, mogą pochwalić się sukcesami w prowadzeniu własnego biznesu),
- angażowanie młodzieży w działania samorządu województwa w obszarze współpracy zagranicznej.

Rozwój krajowej infrastruktury drogowej w regionie świętokrzyskim

Wspólnota i przestrzeń, które łączą ludzi to także przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu. To wyzwanie, które Samorząd Województwa podejmuje stawiając sobie za cel rozwój infrastruktury tworzącej warunki swobodnego dostępu do usług i dóbr, przemieszczania się mieszkańców i wsparcia rozwoju innowacyjnej gospodarki. Poprawa infrastruktury transportowej i informatycznej, umożliwiającej różne formy aktywności „na odległość”, to kolejny ważny element zwiększający atrakcyjność migracyjną mieszkańców województwa oraz kolejne wyzwanie dla Samorządu Województwa.

Spośród identyfikowanych w tym zakresie potrzeb można wymienić projekty strategiczne, ukierunkowane na **budowę lub przebudowę odcinków dróg krajowych i ekspresowych**. Do najważniejszych należą:

- ✚ **Budowa drogi S74 Sulejów-Przełom/Mniów-Kielce-Opatów-Nisko**, która jest uwzględniona w kompleksowej sieci dróg TEN-T i połączy węzeł komunikacyjny autostrad A1 z A2 przez S12 z przejściami granicznymi z Ukrainą (autostrada A4) i Słowacją (S19).
- ✚ **Rozbudowa drogi krajowej nr 73 na odcinku granicy miasta Kielce - granicy województwa świętokrzyskiego (Szczucin) wraz z budową obwodnic miejscowości Morawica, Wola Morawicka, Chmielnik i Busko-Zdrój oraz dostosowaniem istniejącego ciągu do parametrów drogi klasy GP**, której realizacja usprawni połączenie na kierunku północ - południe dla ruchu ponadlokalnego i regionalnego pomiędzy Kielcami a Tarnowem oraz znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa w korytarzu drogi krajowej nr 73. Inwestycja będzie mieć strategiczne znaczenie w świetle koncepcji utworzenia strefy inwestycyjnej (Specjalnej strefy ekonomicznej) na obszarze ponad 500 ha w miejscowości Obice, gm. Morawica - roboczo nazwanej Świętokrzyskim Okręgiem Przemysłowym.
- ✚ **Rozbudowa drogi krajowej nr 77 na odcinku Sandomierz - granica województwa świętokrzyskiego/podkarpackiego**, przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczący sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych do dorzecza Wisły (Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Nisko).
- ✚ **Rozbudowa DK 79 – gr. woj. mazowieckiego –Ożarów – Sandomierz – Samborzec – Koprzywnica – Osiek – Połaniec – Słupia - Nowy Korczyn - Opatowiec – gr. woj. małopolskiego** - przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczny sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych
- ✚ **Rozbudowa DK nr 9 – gr. woj. mazowieckiego – Ostrowiec Św. – Opatów – gr. woj. podkarpackiego wraz z budową obwodnicy Ostrowca, Opatowa i Klimontowa**- przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczny sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych. Wyprowadzi ruch tranzytowy z centrum Ostrowca i Opatowa
- ✚ **Rozbudowa DK 78 Moskorzew - Jędrzejów – Chmielnik** - przyczyni się do usprawnienia ruchu samochodowego w skali kraju oraz w znaczny sposób poprawi połączenia z ważnymi ośrodkami przemysłowymi z terenów przyległych.

Rozwój wojewódzkiej infrastruktury drogowej

Wspólnota i przestrzeń, które łączą ludzi to także przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu. To inwestycje w drogi wojewódzkie stanowią jedno z głównych wyzwań dla rozwoju regionu. Dlatego też poprawa infrastruktury drogowej o charakterze wojewódzkim jest priorytetem dla samorządu województwa. Dzięki takiemu podejściu poprawie ulegnie spójność komunikacyjna i przepustowość dróg podnoszących bezpieczeństwo ruchu drogowego w województwie. Budowa drogowych obejść miast wpłynie na skrócenie czasu przejazdu oraz poprawi funkcjonowanie gmin najbardziej dotkniętych niedogodnościami, które wynikają z ruchu transportowego. Ma to także szczególne znaczenie dla poprawy dostępności do usług publicznych, rynków pracy oraz zwiększenia mobilności mieszkańców w szczególności na terenach słabo dostępnych pod względem transportowym. Wśród przykładów takich przedsięwzięć można wymienić:

Rozbudowę istniejącej sieci dróg wojewódzkich (wraz z budową dróg dla rowerów w uzasadnionych przypadkach) na następujących odcinkach:

- DW 764 Kielce-Raków-Staszów-Połaniec
- DW 728 Jędrzejów – Małogoszcz – Radoszyce – Końskie – Gowarczów
- DW 768 Jędrzejów – Działoszyce – Kazimierza Wielka – granica województwa świętokrzyskiego
- DW 751 Suchedniów – Bodzentyn
- DW 744 Starachowice – Tychów Stary – Mirzec
- DW 758 Iwaniska – Klimontów – Koprzywnica
- DW 756 Starachowice – Pawłów – Nowa Słupia – Łągów – Raków – Szydłów
- DW 754 przejście przez m. Ostrowiec Świętokrzyski
- DW 757 Opatów – Iwaniska – Bogoria – Staszów – Stopnica
- DW 745 Masłów – Mąchocice – Radlin
- DW 762 Bocheniec – Małogoszcz
- DW 766 Pińczów – Michałów – Węchadłów
- DW 750 Ćmińsk – Zagnańsk – Barcza
- DW 742 Oksa – Włoszczowa – Kluczewsko – granica województwa świętokrzyskiego

Budowę obwodnic (wraz z budową dróg dla rowerów w uzasadnionych przypadkach) następujących miejscowości:

- m. Nowy Korczyn (DW 973)
- m. Klimontów (DW 758)
- m. Końskie (od DW 728 do DW 749)
- wschodniej obwodnicy Kielc (DW 763)
- m. Nowa Słupia (DW 751)
- m. Radkowic i Brzezina (DW 763)
- m. Końskie cd. (od DW 749 do DK 42)
- m. Gowarczów (DW 728)
- m. Łopuszno (DW 728)
- m. Starachowice (DW 744)
- m. Bodzentyn (DW 752)
- m. Masłów (DW 745)
- m. Morawica (w ciągu DW 766)
- m. Ociesęki i Wólka Pokłonna (DW 764)

- m. Włoszczowa cd. (DW 742)
- m. Michałów (DW 766)
- m. Działoszyce (DW 768)
- m. Skalbmierz i Topola (DW 768)
- m. Łagów (DW 756)
- m. Bogoria (DW 757)
- m. Staszów etap II (DW 757)

Inwestycje kolejowe

Poprawie dostępności komunikacyjnej województwa świętokrzyskiego sprzyjają również **inwestycje kolejowe**.

Kluczowymi przedsięwzięciami w tym zakresie są:

✚ Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Kielce – Kozłów

Inwestycja ma na celu stworzyć spójne połączenia kolejowe między województwami: mazowieckim, świętokrzyskim i małopolskim oraz skrócenie czasu przejazdu pociągów ze Skarżyska-Kamiennej do Kozłowa oraz w relacjach dalekobieżnych: do Krakowa i Warszawy poprzez zwiększenia prędkości dla pociągów pasażerskich do 120 km/h, a towarowych do 100 km/h. Inwestycja oznacza również przebudowę peronów celem ich dostosowania do potrzeb podróżnych o ograniczonej mobilności.

✚ Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Skarżysko-Kamienna – Sandomierz

Realizacja inwestycji ma na celu skrócenie prawie o połowę czasu podróży ze Skarżyska – Kamiennej do Ostrowca Świętokrzyskiego (z 48 min do ok. 26 min). Inwestycja wiąże się również z przebudową peronów celem ich dostosowania do potrzeb podróżnych o ograniczonej mobilności.

✚ Budowa terminalu intermodalnego w Skarżysku-Kamiennej

Województwo świętokrzyskie jest jednym z regionów, w których wciąż nie ma obiektu przestrzennego połączonego z infrastrukturą i właściwą organizacją umożliwiającą przeładunek intermodalnych jednostek transportowych (kontenerów, nadwozi wymiennych i naczep samochodowych) pomiędzy środkami transportu należącymi do różnych gałęzi transportu. Doskonałą lokalizację dla takiej inwestycji stanowi Skarżysko-Kamienna, jako miasto dysponujące rozbudowaną infrastrukturą kolejową, leżące na skrzyżowaniu linii nr 8 (Warszawa – Radom – Skarżysko-Kamienna – Kielce – Kraków) oraz nr 25 (Łódź Kaliska – Skarżysko-Kamienna – Ożarów Cementownia – Dębica). Linie te należą do sieci kompleksowej Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T), która zapewnia spójność inwestycji infrastrukturalnych w Unii Europejskiej. Projekt zakłada powstanie placu przeładunkowego o powierzchni ponad 62,5 tys. m kw., dwóch torów o długości 750 m każdy, dwóch suwnic bramowych oraz dwóch wozów przedsięwziętych do przeładunku kontenerów. Szacunkowy koszt inwestycji, która będzie realizowana w trzech etapach, to ok.150 mln zł. Powstanie terminalu to zwiększenie szybkości dostaw, przerzucenie części transportu z dróg na przewozy kolejowe, a co za tym idzie – czystsze powietrze, mniejsza degradacja dróg, liczby wypadków i ograniczenie poziomu hałasu. To także ogromna szansa na impuls rozwoju gospodarczego Skarżyska– Kamiennej i całego regionu świętokrzyskiego.

✚ Budowa linii kolejowej nr 582 Czarnca - Włoszczowa Płn

Celem budowy linii jest poprawa połączeń kolejowych poprzez umożliwienie bezpośredniego wjazdu pociągów z linii nr 61 na CMK w kierunku północnym i odwrotnie, co pozwoli na 20-30

min skrócenie czasu przejazdu. Usprawni to połączenie między Kielcami a Łodzią oraz zapewni objazd (połączenie Kielc z Warszawą przez Włoszczowę Północ) w przypadku ograniczenia przejezdności linii kolejowej nr 8 Warszawa Zachodnia – Radom – Kraków Główny Osobowy.

✚ **Budowa zintegrowanego systemu komunikacyjnego wraz z przejściem pod torami w obrębie dworca kolejowego stacji Skarżysko-Kamienna**

Zakres projektu obejmuje budowę tunelu pieszo-rowerowego pod torami w obrębie dworca kolejowego z przebudową wejść na perony oraz przebudową układu komunikacyjnego w rejonie dworca, co w sposób znaczący poprawi dostępność infrastruktury kolejowej dla osób o ograniczonej mobilności. W ramach niniejszej inwestycji zostanie również zmodernizowany peron nr 1 stacji Skarżysko-Kamienna.

Planowane są również inwestycje, które przyczynią się do przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu oraz do poprawy bezpieczeństwa i komfortu pasażerów korzystających z transportu kolejowego na terenie województwa świętokrzyskiego, a zarazem wpisujące się w rządową koncepcję budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego, której dążeniem, w celu wzmocnienia spójności kraju pożądanym standardem jest połączenie CPK z każdą z głównych aglomeracji Polski docelowo w czasie do 2 godzin, tj.:

- ✚ **Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Końskie – Skarżysko oraz budowa nowej linii kolejowej nr 89 Wąsosz Konecki – Kielce (ciąg komunikacyjny CPK nr 7)** będące odpowiedzią m.in. na brak dogodnego połączenia kolejowego Kielc z północno - zachodnią częścią województwa, a także Łodzią i Warszawą. Interesariuszami projektu byłoby przede wszystkim mieszkańcy województwa świętokrzyskiego i łódzkiego, w szczególności miasta Kielce i Łódź. gminy i powiaty w ciągu połączenia kolejowego Kielce - Skarżysko Kamienna - Opatów - Tomaszów Mazowiecki - Łódź.
- ✚ **Modernizacja linii kolejowej nr 73 na odcinku Sitkówka-Nowiny – Busko-Zdrój oraz budowa nowej linii kolejowej nr 73 na odcinku Busko-Zdrój – Tarnów (ciąg komunikacyjny CPK nr 7)** umożliwiająca dogodne połączenia dla mieszkańców północnej części województwa małopolskiego oraz mieszkańców Poniemia.
- ✚ **Budowa nowej linii kolejowej nr 80 Stary Grabów – Zbydniów oraz nowej linii kolejowej nr 84 Radom – Kunów** stanowiących linie w ramach ciągu komunikacyjnego CPK nr 6 i poprawiających jednocześnie komunikację dla mieszkańców północnych terenów województwa świętokrzyskiego.

Wśród inwestycji, które mogłyby wpłynąć na rozszerzenie świadczonych regionalnych usług publicznych w transporcie kolejowym znajdują się również poniższe:

- ✚ Modernizacja linii kolejowej „Linia Hutnicza Szerokotorowa” (LHS) z uwzględnieniem skutecznej kooperacji międzywojewódzkiej oraz międzynarodowej (w szczególności między Polską, Ukrainą i Rosją);
- ✚ Modernizacja istniejących i budowa nowych przystanków kolejowych
- ✚ Modernizacja linii kolejowej nr 70 Włoszczowice - gr. województwa - Chmielów
- ✚ Modernizacja linii kolejowej nr 75 Rytwiany - Połaniec wraz z budową nowego toru i nowym moście na Wiśle.

Świętokrzyski system transportu publicznego

Zapewnienie połączeń ułatwiających przemieszczanie się ludzi, szczególnie z obszarów trudno dostępnych transportowo, stanowi jedno z ważniejszych wyzwań dla Samorządu Województwa. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa transport zbiorowy uwzględniający ograniczenie (w tym emisji spalin) negatywnego oddziaływania na środowisko. Istotne znaczenie będzie miało zwiększenie roli przewozów koleją. Dotyczyć to będzie przewozów pasażerskich, towarowych oraz wykorzystania alternatywnych systemów napędowych (w tym zeroemisyjnych). Samorząd Województwa będzie promował zamianę środka transportu z indywidualnego na zbiorowy oraz będzie wspierał rozwój infrastruktury. Położony zostanie wysoki nacisk na zachęcenie przewoźników do świadczenia usług publicznego transportu zbiorowego taborem zeroemisyjnym. Natomiast w zakresie usług cyfrowych i zwiększenia poziomu innowacyjności jest utworzenie systemu informacji pasażerskiej. Tego typu działania mają za cel ułatwić mieszkańcom swobodne przemieszczanie się przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego wpływu na środowisko.

Biorąc pod uwagę powyższe, w województwie można zidentyfikować konieczność realizacji następujących przedsięwzięć:

- budowę lub przebudowę infrastruktury przystankowej,
- rewitalizację, modernizację i rozbudowę linii kolejowych na rzecz zapewnienia połączeń kolejowych dla przewozów towarowych i pasażerskich,
- budowa systemu informacji pasażerskiej zrzeszającej przewoźników i operatorów publicznego transportu zbiorowego,
- zakup niskoemisyjnego taboru szynowego i kołowego,
- integracja taryfy kolejowo - drogowej.

Szczegółowe inwestycje zostaną określone we właściwym programie wskazującym szczegółowo na kierunki rozwoju transportu i inwestycje przewidziane do finansowania w perspektywie do 2030 r.

PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE W RAMACH CELU 4. – SPRAWNE ZARZĄDZANIE REGIONEM

Promocja gospodarcza

Niska atrakcyjność inwestycyjna województwa i ograniczony potencjał eksportowy regionalnych przedsiębiorstw są czynnikami wpływającymi na całą gospodarkę regionu, a tym samym na powstawanie nowych miejsc pracy, wysokość zarobków, a co za tym idzie, jakość życia mieszkańców. Przyciąganie inwestorów, tworzenie nowych miejsc pracy oraz pozytywne trendy w kwestii zarobków w przedsiębiorstwach mają wpływ na powstrzymanie młodych ludzi przed wyjazdem z województwa i wyludnianie regionu. Rozwój gospodarczy i wspieranie przedsiębiorczości mają fundamentalne znaczenie dla promocji województwa świętokrzyskiego. Dlatego samorząd województwa będzie podejmował działania zmierzające do promocji gospodarczej województwa zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Wykorzystując swój potencjał finansowy i instytucjonalny samorząd chce przy współpracy z przedsiębiorcami i instytucjami otoczenia biznesu wspierać świętokrzyskie przedsiębiorstwa, szczególnie te działające w obszarze inteligentnych specjalizacji, na rynkach zagranicznych i krajowych. Świętokrzyscy przedsiębiorcy poprzez swoją działalność są związani z regionem, a wspólnie prowadzone działania promocyjne pozwolą uzyskać efekt synergii.

Rozwój e-usług i e-administracji

W obliczu coraz szybszych zmian technologicznych, cyfryzacja jest jednym z najbardziej istotnych czynników zmian społecznych i gospodarczych. Jest motorem rozwoju gospodarki opartej o dane cyfrowe. Warunkiem koniecznym pełnego wykorzystania mechanizmów cyfryzacji jest między innymi powszechny dostęp do szybkiego szerokopasmowego Internetu, dostępnego dla każdego gospodarstwa, instytucji, przedsiębiorcy o parametrach dla nich odpowiednich. Powszechny Internet szerokopasmowy zapewni możliwość skorzystania z usług cyfrowych udostępnianych przez administrację publiczną, ochronę zdrowia, edukację, kulturę, przemysł w dowolnym miejscu regionu.

W coraz większej liczbie sektorów gospodarki sztuczna inteligencja będzie odpowiadać za gromadzenie i przetwarzanie dużej ilości danych, wspomagając planowanie, komunikację i wzrost konkurencyjności regionu. Jednym z kluczowych elementów rozwoju przedsiębiorstw będzie zastosowanie inteligentnych technologii i dostosowanie ich do wdrażania idei Przemysłu 4.0. Pobudzanie innowacji i rozwój nowoczesnej gospodarki będzie postępował w oparciu o cyfryzację, nowoczesne technologie informacyjne i cyfrowe usługi.

System Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego umożliwiający udostępnienie kompleksowej informacji geoprzestrzennej obejmującej obszar całego województwa, między innymi o miejscach potencjalnych inwestycji, trasach rowerowych w oparciu o różnorodne mapy i usługi, jest narzędziem dla projektantów, turystów i mieszkańców, podnoszącym zainteresowanie i konkurencyjność inwestycyjną regionu a jego dalsza rozbudowa pozwoli na udostępnienie szerokiego katalogu usług, m.in. na urządzenia mobilne.

W związku ze zmianami demograficznymi szczególnie znacznie będzie mieć dostęp do e-usług pozwalających skorzystać z nich w miejscu zamieszkania. Administracja publiczna, musi zmienić sposób działania, musi uprościć procedury być przyjazna mieszkańcom, skrócić czasu obsługi klientów urzędów i zapewnić możliwość załatwiania coraz większej ilości spraw przez Internet.

W nadchodzących latach coraz istotniejsze będzie udostępnianie otwartych danych publicznych przez administrację publiczną oraz inne podmioty świadczące usługi publiczne do ich „wtórnego” wykorzystania, przyczyniając się w ten sposób do rozwoju gospodarki regionu. Otwarte dane, otwarte oprogramowanie, otwarta wiedza i nauka wpływają na rozwój innowacyjności, poszerzają wiedzę, ułatwiają komunikację świata nauki ze społeczeństwem.

W związku z coraz większą liczbą upowszechnianych i ogólnie dostępnych danych, cyfryzacją, automatyzacją przemysłu i różnorodnością usług (m.in. e-handlu, usług medycznych, finansów i bankowości) niezbędne będzie zapewnienie kadry wykwalifikowanych specjalistów w zakresie IT i zarządzania opartego o narzędzia IT.

W ramach tego obszaru zostały zidentyfikowane następujące główne typy przedsięwzięć:

1. Regionalna gospodarka oparta o dane:
 - 1.1. Wdrażanie rozwiązań z zakresu IT w MŚP w celu poprawy ich konkurencyjności.
 - 1.2. Rozwój technologii opartych o sztuczną inteligencję, chmur obliczeniowych (Cloud Computing) i inne nowoczesne technologie.
2. Cyfrowe rozwiązania w administracji publicznej:
 - 2.1. Cyfryzacja usług w administracji publicznej poprzez przystosowanie infrastruktury JST do realizacji usług w modelu cloud computing (centralizację infrastruktury), migrację systemów informatycznych do chmury obliczeniowej, integracji usług, zwiększanie danych

- oraz podnoszenie wiedzy i umiejętności kadry zarządzające i technicznej w zakresie stosowania inteligentnych technologii.
- 2.2. Cyfrowe rozwiązania w gospodarce przestrzennej, rejestrach geodezyjnych i rozwijanie Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego
 - 2.3. Udostępnianie otwartych danych publicznych.
 - 2.4. Wykorzystanie technologii Cloud Computin, blockchain, sztucznej Inteligencji (AI) BigData do rozwoju infrastruktury opartych o inteligentne technologie szczególnie w obszarze elektronicznych systemów wspomaganie, monitorowania i zarządzania.
3. E-usługi w obszarze nauki, edukacji i turystyki:
 - 3.1. Systemy informacji i promocji turystycznej
 - 3.2. Rozwiązania z zakresu cyfryzacji w nauce i edukacji.
 4. E-usługi w ochronie zdrowia:
 - 4.1. Rozwój systemów pod kątem współpracy wewnątrz placówki i między placówkami oraz udoskonaleń i ułatwień dla pacjentów
 - 4.2. Rozbudowa systemów pod kątem telemedycyny tele-opieki oraz tworzenie partnerstw w tym obszarze.
 5. Zarządzanie w regionie zmianami w obszarze TIK poprzez stworzenie odpowiednich narzędzi i instrumentów.

Budowa marki „Świętokrzyskie”

Budowa i promocja marki „Świętokrzyskie” zwiększa efektywność działań związanych z zarządzaniem województwem oraz stanowi istotną część składową planowania rozwoju regionalnego. Silna marka regionu to jeden z ważnych elementów podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego. Scala ona potencjał województwa, prezentuje jego walory oraz wzmacnia pozycję na rynku m.in. w dziedzinie gospodarki, turystyki oraz identyfikacji mieszkańców z województwem.

Wykreowanie tożsamości marki umożliwi jeszcze lepsze wykorzystanie atutów regionu, zminimalizowanie jego słabości oraz spójne działania wizerunkowe na wielu obszarach, co pozwoli wyróżnić się zarówno na arenie krajowej, jak i międzynarodowej. Działania związane z kreowaniem marki muszą być spójne z celami Strategii oraz ujednoczone w zakresie promocji (własne kampanie promocyjne) i koordynacji (koordynacja i monitoring działań marketingowych realizowanych w regionie, spójne znaki graficzne, materiały promocyjne).

Budowa silnej i wyrazistej marki regionalnej to szereg korzyści dla podmiotów biznesu, lokalnych przedsiębiorców oraz mieszkańców, co znacząco wpłynie na rozwój ekonomiczny oraz podniesienie tożsamości regionalnej.

W ramach procesu budowy marki Świętokrzyskie istnieje potrzeba opracowania strategicznych dokumentów w zakresie Planu komunikacji marki „Świętokrzyskie” oraz systemu koordynacji, które pozwolą na spójne przeprowadzanie działań marketingowo-informacyjnych, w tym spójnego oznakowania graficznego. Pozwoli to wykreować wizerunek województwa świętokrzyskiego jako regionu, w którym warto mieszkać, pracować, inwestować oraz spędzać urlop.